

Bijlage 1

Bouwstenen voor leren debatteren

Bouwsteen 1: Debatteren houdt in dat je kunt luisteren naar anderen. Goed luisteren, volgen wat iemand bedoelt, wat er gezegd wordt en hoe. Niet afdwalen in eigen gedachten, maar bijblijven en kunnen reageren op wat er gezegd is.

Bouwsteen 2: Debatteren gaat over keuzes maken: waar sta je voor?

Bouwsteen 3: Debatteren houdt in dat je in staat bent om te zeggen wat je vindt, maar je luistert ook goed naar het standpunt van de ander. Soms betekent het ook dat je een mening herziet. Zo ontwikkel je je mening.

Bouwsteen 4: Debatteren is niet alleen zeggen wat je vindt maar ook vooral argumenteren: zeggen *waarom* je iets vindt. Dat is een belangrijk onderdeel van meningsvorming. En daarbij laten zien dat je weet dat er verschil is tussen een mening en een feit.

Bouwsteen 5: Debatteren is omgaan met verschillen. Debatteren is ook de ander respecteren. Weten dat er verschillen en overeenkomsten tussen mensen zijn en dat accepteren.

Bouwsteen 6: Debatteren is presenteren. Een mening hebben en kunnen toelichten is een goed begin. Maar dan begint het debat eigenlijk pas: je moet het standpunt zó brengen dat je anderen ermee kunt overtuigen (presenteren). Gelijk hebben is één ding, maar gelijk krijgen is een tweede.

Bouwsteen 7: Leren van debatteren vraagt om reflecteren. In het debat wordt geprobeerd de toelichting van de tegenstander onderuit te halen. Reflecteer op de inhoud en op het verloop van het debat. Door te reflecteren sta je stil bij wat je gedaan of gezegd hebt.

Vaardigheden van de leerling

Te gebruiken om het debatteren te beoordelen.

Luisteren: "ik luister naar wat je zegt " De leerling kan en wil luisteren naar een ander en toont dit in zijn/haar reactie.

Keuzes maken: "dat wil ik wel/niet... daar ben ik het mee eens/ oneens..." De leerling kan en wil keuzes maken en kan uitleggen waarom iets gekozen wordt.

Mening ontwikkelen en geven: "ik vind/voel...." De leerling kan en wil een mening/standpunt of standpunt geven.

Omgaan met verschillen: "we zijn allemaal hetzelfde en anders en dat respecteer ik" De leerling weet dat mensen verschillen en overeenkomen in wat ze vinden en voelen. De leerling wil zich inleven in wat een ander vindt of voelt.

Argumenteren: "dat vind/voel ik, omdat...." De leerling kan zeggen waarom iets gevonden wordt.

Competenties van de leerkracht

Luisteren: Geeft alle leerlingen de gelegenheid en het gevoel gehoord te worden. Demonstreert dat alle kinderen gelijkwaardig worden behandeld.

Keuzes maken: Kan leerlingen begeleiden bij het maken van een keuze. Kan morele dilemma's uitlichten.

Mening ontwikkelen/ geven: Geeft leerlingen het gevoel dat hun mening gewaardeerd en gerespecteerd wordt. Laat zien dat er verschillend over onderwerpen gedacht kan worden.

Omgaan met verschillen: Is zich bewust van zijn/haar eigen attitudes tegenover verschillen. Houdt rekening met de verschillen tussen leerlingen. Is zich bewust van zijn/haar voorbeeldrol bij het bespreken van morele dilemma's.

Argumenteren: Heeft kennis van het actuele stadium van redeneren van leerlingen. Kan leerlingen begeleiden in het formuleren van argumenten. Demonstreert hoe van rol en perspectief gewisseld kan worden.

Presenteren: Wijst leerlingen op een respectvolle wijze op hun (verbale en non-verbale) manier van communiceren. Geeft voorbeelden en suggesties hoe een leerling zijn presentatie kan verbeteren.

Reflecteren: Reflecteert door middel van het stellen van vragen op het gedrag en gevoelens van leerlingen en de inhoud van het debat..